

Лаптев, С.А. Єрохін, О.І. Захаров, П.Я. Пригунов та ін. – К.: ІМБ Університету економіки та права «КРОК», 2010. – 412 с.

19 Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : моногр. / Н. Й. Реверчук. — Львів: Львів. банків. ін-т НБУ,

2004. - 195 с.

20 Сороківська О.А. Інформаційна безпека підприємства: нові загрози та перспективи / О.А. Сороківська, В.Л. Гевко // Економічні науки: Вісник Хмельницького національного університету 2010. – № 2. – Т. 2. – С.32-35.

Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.

УДК 338.48+65

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Давидова О.Ю., к.т.н., доцент (ХДУХТ)

У статті розглянуті основні групи чинників розвитку туризму. Визначені проблеми розвитку туристичних підприємств і організацій в Україні. Проведений аналіз складу чинників та рівня їх впливу на розвиток туризму в Україні. Виділені основні принципи стійкого туризму. Визначені стратегічні напрями розвитку туристичної індустрії в Україні. Наведені основні напрями державної туристичної політики України, її відповідні стратегії і тактика. Зазначені основні причини та головна мета введення інновацій у закладах сфери обслуговування, а також важливі й ефективні способи цілеспрямованого підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств на світовому й національному ринках.

Ключові слова: туризм, розвиток, правовий захист, туристичне підприємство, туристичні послуги.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

Давыдова О.Ю., к.т.н., доцент (ХДУХТ)

В статье рассмотрены основные группы факторов развития туризма. Определены проблемы развития туристических предприятий и организаций в Украине. Проведен анализ состава факторов и уровня их влияния на развитие туризма в Украине. Выделены основные принципы устойчивого туризма. Определены стратегические направления развития туристической индустрии в Украине. Приведены основные направления государственной туристической политики Украины, ее соответствующие стратегии и тактика. Указаны основные причины и главная цель введения инноваций в учреждениях сферы обслуживания, а также важные и эффективные способы целенаправленного повышения конкурентоспособности туристических предприятий на мировом и национальном рынках.

Ключевые слова: туризм, развитие, правовая защита, туристическое предприятие, туристические услуги.

THE PROBLEMS OF TOURISM ENTERPRISES' DEVELOPMENT IN UKRAINE

Davydova O. Y. candidate of technical science, docent

The article identifies the main groups of factors that influence the development of tourism business. The analysis of the composition of factors and their influence on the development of tourism in Ukraine is done.

It is proved that economic security of the real economy of Ukraine is significantly influenced by inbound and domestic tourism.

The basic principles of sustainable tourism are found: sustainable use of natural resources that do not allow them to exhaust; reducing excessive consumption and waste; preservation of the natural, social and cultural diversity; careful planning, integrated approach, the integration of ecological tourism in plans of regional development; support of local economies; stakeholder and public consultations; training; responsible tourism marketing.

It is proved that tourism in Ukraine is developing now and has great potential. It significantly affects these sectors: transport, trade, communications, construction, agriculture, consumer goods, and is one of the most promising areas of economic restructuring. Use the full tourism potential will allow our country to become one of the leading countries of the world.

However, the development of the tourism industry is restrained with the problem. Its solution is the necessary legislative and executive branches to assist the creation of organizational, legal and economic basis of the formation of tourism as a highly profitable sector of the economy. It is necessary to increase the competitiveness of Ukrainian tourist product, improve information and advertising software and remove administrative barriers.

The development of tourism enterprises and organizations of Ukraine shall occur not only by creating viable legislation, but by careful relation towards the environment, namely nature, which is an important tourist resource and requires significant attention today.

Strategic goal of tourist industry in Ukraine is determined. It is creating globally competitive tourism product, which can satisfy the needs of the tourist population, provide comprehensive development of territories and their social and economic interests on this basis while maintaining ecological balance, historical and cultural environment.

Action program, which is focused on achieving this goal, has to be synchronized with the overall pace of establishing market mechanisms and correlate with the policy of structural reforms in the economy. It should also take into account the experience gained in the world of tourism, which creates favorable conditions for modifying and developing an appropriate regulatory basis of tourism.

One of the key factors for successful development of tourism enterprises is implementing innovative technologies. The main reasons for the introduction of innovations in the service sector institutions are increasing competition and efforts to obtain competitive advantages in the market and maximize profits; increased consumer demand; providing enterprise prestige; quick solutions to problems that may arise in the enterprise; explore new researches and implementing in the production process to improve the performance of the company.

It is noted that important and effective ways of targeted increase of products' quality and enterprises' service in tourism, their competitiveness in global and national markets include improving standardization and certification as a key instrument recording and providing a fixed level of quality. Thus, Ukraine has a great tourist potential and all conditions for the development of domestic, inbound and outbound tourism. Nevertheless, it is not used enough. However, analysis of the dynamics of the tourist market of Ukraine shows growth trends in the number of tourists.

Keywords: tourism, development, legal defense, tourist enterprise, tourist service.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. На сьогодні туризм – це сфера соціально-економічного комплексу, яка в багатьох країнах перетворилась на високо розвинуту індустрію. В системі туризму тісно переплетені інтереси економіки і культури, безпеки і міжнародних відносин, екології і зайнятості населення, готельного й ресторанного бізнесу, транспортних організацій. Розвиток туризму має велике значення як для держави в цілому, так і для окремої особи зокрема. За останні десятиліття туризм набув стрімкого розвитку, ставши одним із найдинамічніших секторів світової економіки. На сферу туризму припадає близько 12% від світового валового продукту, понад 30% від обсягів світової торгівлі послугами та 11% від світових споживчих витрат, 7% від загального обсягу інвестицій та 5% від усіх податкових надходжень. Частка туризму у структурі зайнятості населення світу складає 6–7%. Таких значних результатів світовий туризм досяг завдяки стабільному та безперервному розвитку протягом усієї другої половини ХХ ст. [1].

Незважаючи на періодичний негативний

вплив низки різномірних чинників, серед яких – природні катастрофи, соціальні потрясіння, війни, економічні кризи тощо, показник міжнародних туристичних прибуттів – один з головних індикаторів розвитку міжнародного туризму – демонструє практично безперервне зростання: з 277 млн. у 1980 р. до 528 млн. у 1995 р. і 1024 млн. прибуттів у 2013 р. [2].

Готельний та ресторанний сервіс надають комплекс послуг для туристів і є ключовим чинником, що визначає перспективи розвитку туризму. Туристичні послуги, зокрема у рамках готельного обслуговування, віднесені до соціально-культурних послуг і будуються на принципах сучасної гостинності та якісного надання послуг. Тому серед проблем, які висувуються туризмом, найбільш важливою є проблема обслуговування туристів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій сфери туризму засвідчив про значний інтерес науковців різних галузей до цієї проблематики. Зокрема, серед вітчизняних дослідників цими питаннями займалися О.О. Бейдик, Ю.А. Вовк, В.Ф. Кифяк, І.Ю. Мальська, І.Г. Смирнов,

Л.М. Устименко, С. Гаврилюк, В. Гончаров, А. Мазаракі, Т. Ткаченко, О. Сидоренко, Л. В. Павленко, Л. Шульгіна та ін. [3-11]. Слід відмітити наявність у наукових дослідженнях вчених ґрунтовних розробок проблематики туризму як соціально-економічного явища, його теоретичних основ, сучасного стану та тенденцій розвитку.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Сучасний стан розвитку туризму характеризується високими темпами зростання, виникають нові види туризму, розробляються нові туристичні маршрути, покращується сервіс обслуговування туристів, створюються нові робочі місця, розбудовується інфраструктура, впроваджуються нові технології тощо. Тому, комплекс питань, пов'язаних із розвитком туризму в Україні є досить актуальним і потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у виявленні та науково-теоретичному аналізі проблем розвитку туристичних підприємств і організацій в Україні; проведенні аналізу складу чинників та рівня їх впливу на розвиток туризму в Україні; визначенні стратегічних напрямів розвитку туристичної індустрії в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними групами чинників розвитку туризму є:

- мотиваційні (психологічні чинники, які впливають на вибір мети подорожі в ті чи інші періоди в певні регіони, тобто потреби, мотиви, цінності, стереотипи тощо);
- географічні (особливості фізико-, економіко-, політико-географічного положення країн та регіонів, необхідність налагодження зв'язків між ними);
- політичні (стабільна політична ситуація);
- соціальні (демографічні та міграційні процеси, розвиток суспільних відносин);
- розвиток науково-технічного потенціалу;
- екологічні (збереження навколишнього середовища, придатного для проживання та відпочинку людей);
- економічні (розвиток економіки).

Увесь комплекс чинників, що впливають на розвиток туристичного бізнесу, можна поділити на дві групи:

- чинники, що діють незалежно від діяльності підприємств туризму (мотиваційні, економічні, політичні, географічні, соціальні, екологічні);
- чинники, що сприяють розвитку туризму, які активно використовують туристичні підприємства у своїй діяльності (науково-технічний потенціал).

Проведемо аналіз щодо складу чинників та рівня їх впливу на розвиток туризму в Україні.

Україна має надзвичайно великий туристичний потенціал, але спостерігається зростання виїзного туризму, що свідчить про зростання купівельної спроможності населення і зростання частки витрат на відпочинок у структурі доходів населення, призводить до витоку фінансових потоків з України. На стан економічної безпеки реального сектору економіки України суттєво впливає в'їзний і внутрішній туризм. У 2013 р. Україну відвідали понад 22,40 млн. в'їзних (іноземних) туристів, що на 2 % більше, ніж у 2012 р. Зростання обсягів в'їзного потоку протягом 2013 р. відбувалося за рахунок зростання кількості поїздок з приватною метою (на 4 %). Негативним стало зменшення поїздок з організованого туризму – на 17 % та службових поїздок – на 10 %. Однак, слід враховувати, відносно незначну питому вагу зазначених видів в'їзного туристичного потоку – 10 % у його структурі [12].

Стримують розвиток внутрішнього та в'їзного туризму в Україні їх відносно висока вартість, відсутність або нерозвиненість туристичної інфраструктури та інформаційного забезпечення населення, а також недостатньо повне освоєння туристичних ресурсів України. Поряд із вирішенням даних питань, альтернативою є активний розвиток внутрішнього туризму.

Із зростанням туристичних потоків зростає обсяг надання туристичних послуг. У 2013 р. їх було надано на 11,7 млрд. грн. Подальше зростання фінансових показників сфери туризму пов'язане як із удосконаленням його державного регулювання, так і з комплексом макро- і мікроекономічних чинників [13].

За чисельністю працівників сфера туризму є однією з найбільших у світі - у ній зайнято понад 260 млн. осіб, тобто кожен 10-й працюючий. Туризм є вагомим джерелом утворення робочих місць, і, за прогнозами, протягом наступних 5-ти років у світі створюватиметься 2500 нових робочих місць щодня. Це одна з небагатьох галузей економіки, де залучення нових технологій не призводить до скорочення працюючого персоналу. Світовий досвід показує, що сферу туризму можна розвивати і в період економічних криз, що має важливе значення для країн Східної Європи. Витрати на створення одного робочого місця в 20 разів менші, ніж у промисловості, а оборотність інвестиційного капіталу в 4 рази вища, ніж в інших галузях господарства.

В Україні, яка має унікальні природні комплекси, існує об'єктивна необхідність більш повного використання можливостей, пов'язаних із розвитком індустрії туризму. Низький рівень інфраструктурного забезпечення туристичної діяльності, недостатньо активна та ефективна маркетингова політика, незначні обсяги іноземних інвестицій, рівень сервісу, який не завжди

відповідає рівню цін є чинниками, які обмежують можливості реалізації рекреаційного потенціалу України.

Ще одним із найважливіших факторів є вплив туристичної діяльності на навколишнє середовище, який може бути безпосереднім, опосередкованим, позитивним і негативним. Туризм не може розвиватися без взаємодії з навколишнім середовищем, але, управляючи цим розвитком, можна зменшити негативний вплив і збільшити позитивний. Позитивним є охорона й реставрація пам'яток природи, історії, культури, створення національних парків та заповідників, збереження лісів, захист рослинного і тваринного світу.

Негативний вплив, нажаль, більший, зокрема - це вплив на якість води в річках, озерах, морях, на якість повітря, зростання викидів шкідливих речовин транспортними засобами, самовільне розміщення тимчасових баз відпочинку, забруднення відходами навколишнього середовища, самовільне розпалювання вогнищ, понівечення історичних пам'яток вандалами. Деякі види туристичного відпочинку, такі як полювання, риболовля, збирання рослин, завдають негативного впливу живій природі й призводять до зменшення чисельності або навіть до повного зникнення фауни та флори певних територій. Зростання населення в туристичних регіонах, будівництво нових туристичних потужностей потребує залучення якомога більшої кількості природних ресурсів, що, у свою чергу, збільшує навантаження на довкілля.

Виходячи з вищезазначеного, необхідно виділити основні принципи стійкого туризму:

- стійке використання природних ресурсів, що не допускають їх виснаження;
- скорочення надмірного споживання і відходів;
- забезпечення збереження природної, соціальної і культурної різноманітності;
- ретельне планування, комплексний підхід, інтеграція екологічного туризму в плани регіонального розвитку;
- підтримка місцевих економік;
- консультування зацікавлених осіб і громадськості;
- навчання персоналу;
- відповідальний маркетинг туризму.

Таким чином, вважаємо, що розвиток туристичних підприємств і організацій України повинен відбуватися не тільки шляхом формування дієздатного законодавства, але і бережливого відношення до навколишнього середовища, а саме природи, яка є важливим туристичним ресурсом і вимагає сьогодні значної уваги.

За прогнозами Всесвітньої туристичної організації (ВТО), сфера туризму активно розвиватиметься і в майбутньому. Кількість подорожуючих до 2020 року сягне 1,6 млрд. осіб на

рік, що означає збільшення туристичних прибуттів у 2,4 рази порівняно з 2013 роком [1].

Розвиток туризму в Україні суттєво впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання, і є одним із найбільш перспективних напрямків структурної перебудови економіки.

Аналізуючи перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні необхідно підкреслити, що сучасний туризм - це та сфера економіки і життєдіяльності суспільства в цілому, яка в тій чи іншій мірі інтегрує практично всі галузі. Саме це і визначає одне з перших місць, яке займає туризм у світовій економіці. Саме цей фактор повинен стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни в цілому, стимулювати низку важливих галузей економіки, сприяти зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені.

Стратегічною метою розвитку туристичної індустрії в Україні можна визначити створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, здатного максимально задовольнити потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально-економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги та історико-культурного довкілля. Програма дій, зорієнтована на досягнення цієї мети, має бути синхронізованою із загальними темпами становлення ринкових механізмів і співвідносною з політикою структурних реформ в економіці. Вона повинна також враховувати накопичений досвід розвитку туризму у світі, що створює сприятливі умови доопрацювання та розроблення відповідної нормативно-правової бази туризму. Нарощування темпів та підвищення ефективності роботи підприємств сфери туризму, становлення туристичної галузі як однієї з провідних галузей вітчизняної економіки стримується невирішеністю низки питань, розв'язання яких потребує державного регулювання та підтримки виконавчих органів влади.

Одне із ключових питань, яке необхідно вирішити в найближчий час, - питання оптимізації взаємодії туризму і культури як на рівні центральних органів влади, так і на місцях. Культурна спадщина, музеї, театри в більшості країн світу є винятково важливим фактором залучення туристів, генерації міжнародних і локальних туристичних потоків. І в результаті цього, свого споживача отримують транспорт, готельне і ресторанне господарство, місцева промисловість та ін.

Координація стратегічного розвитку

культурної сфери і туризму на місцях повинна привести до більш тісної співпраці місцевої влади і реального бізнесу у вирішенні конкретних завдань зі збереження культурної спадщини, впровадження в практику діяльності музеїв, національних заповідників передової менеджерської практики, орієнтації для роботи в ринкових вимірах і координації діяльності з суб'єктами туристичної індустрії.

Подальший розвиток демократії, політична стабільність, визначення пріоритетних напрямків економічного розвитку - все це забезпечить створення високоприбуткової туристичної галузі, яка задовольнить потреби внутрішнього та міжнародного туризму, з урахуванням природно-кліматичного, рекреаційного, соціально-економічного та історико-культурного потенціалу країни, її національних особливостей.

Важливими факторами, що впливатимуть у подальшому на розвиток ринку туризму, є демографічні зміни, матеріальний та соціальний стан населення, рівень освіти, тривалість відпустки, професійна зайнятість та багато інших чинників. Демографічна структура населення України та аналіз вікових груп, які найбільше подорожують, ще раз підтверджують, що в Україні найбільш активна частина населення від 30 до 40 років, на відміну від економічно розвинених країн, де люди старшої вікової групи (55-60 років) відіграють все більш важливу роль у міжнародному туризмі.

Поступове збільшення кількості працюючих, забезпечення більш високого доходу на кожного члена сім'ї, підвищення тривалості оплачуваної відпустки та гнучкість робочого часу поступово розширять такі сегменти туристичного ринку, як поїздки з метою відпочинку і в період відпусток, відвідування тематичних парків і культурних заходів, здійснення ділових поїздок, короткочасних подорожей і маршрутів вихідного дня тощо.

Зростання рівня освіти збільшує потяг людини до знань, зацікавленість іншою культурою викликає бажання подорожувати і отримувати нові враження.

Одним із найважливіших чинників, що впливає на розвиток як внутрішнього, так і міжнародного туризму, є добробут населення. Існує чіткий зв'язок між тенденцією розвитку туризму, загальним економічним розвитком і особистими доходами громадян. Туристичний ринок дуже відчутний до змін в економіці. За стабільних цін зростання особистого споживання на 2,5 % збільшує витрати на туризм на 4 %, а зростання особистого споживання на 5 % - на 10%. Щорічне збільшення доходів громадян України призведе до більш інтенсивної туристичної діяльності і, зокрема, до збільшення кількості споживачів з високими доходами. В майбутньому населення України буде характеризуватися як таке, що має підвищену якість

життя. Відпочинок, подорожі, мистецтво, культура стануть основними елементами, які заповнять вільний час людини.

Таким чином, наявність всіх ознак самостійної галузі національної економіки та значний рекреаційно-туристичний потенціал в Україні свідчать про необхідність вироблення чіткої державної політики в сфері і впровадження дійових механізмів її реалізації. Регулювання розвитку туристичної індустрії на державному рівні необхідне з метою збільшення валового національного доходу від рекреаційно-туристичної діяльності; захисту споживачів туристичних послуг; організації рекреаційно-туристичної діяльності у цивілізованих рамках; збереження й охорони рекреаційно-туристичних ресурсів.

Збільшення валового національного доходу за рахунок туризму регулюється податковим законодавством України, яке повинно передбачати відповідні важелі заохочення розвитку туристичної індустрії. Поповнення місцевих бюджетів за рахунок рекреаційно-туристичної діяльності досягається додатковими місцевими податками, зборами і платежами в межах діючого законодавства (туристичний податок, курортний та готельний збори тощо).

Захист споживача туристичних послуг на державному рівні здійснюється для фізичних осіб (громадян) у межах Закону України «Про захист прав споживачів», а також у судовому порядку, а юридичних (підприємств, організацій, закладів та фірм) – у судовому порядку.

До основних напрямів туристичної політики України належать:

- захист прав подорожуючих;
- захист інтересів виробників вітчизняного туристичного продукту;
- підтримка внутрішнього та в'їзного туризму, що може проявлятися у формі: прямих інвестицій у формування туристичної інфраструктури, наукового та рекламно-інформаційного забезпечення просування національного туристичного продукту на світовому ринку;
- податкових і митних пільг, стимулюючих надходження інвестицій.

У напрямку захисту прав споживачів туристичного продукту Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо надання туристичних послуг» від 09.02.2012 р. № 4385-VI удосконалено інформування споживачів про умови надання туристичних послуг [14].

Державна туристична політика базується на відповідній стратегії і тактиці. Туристична стратегія передбачає розробку загальної концепції розвитку і цільових програм, для реалізації яких необхідний час і значні фінансові ресурси. Туристична тактика

визначає конкретні дії і прийоми досягнення поставленої мети у конкретно визначених умовах.

Основна мета концепції полягає у створенні сучасної високоефективної і конкурентоспроможної туристичної індустрії, яка забезпечить широкі можливості для обслуговування українських та зарубіжних громадян, а також значний вклад у розвиток соціальної економіки. Для практичної реалізації цієї мети пропонується перелік заходів, до яких можна віднести:

- створення нормативно-правової бази розвитку туризму, що відповідає міжнародній практиці;

- формування економічних механізмів стимулювання розвитку іноземного та внутрішнього туризму і залучення інвестицій у цю галузь;

- введення жорсткої системи сертифікації і ліцензування туристичної діяльності тощо.

Таким чином, кожна держава, яка розвиває туризм, намагається досягти від його функціонування максимальної економічної ефективності. Організація рекреаційно-туристичної діяльності у правових рамках регулюється: нормативно-правовими актами реєстрації юридичних осіб, а також фізичних осіб, які займаються підприємницькою діяльністю; законодавчими актами про сертифікацію туристичних підприємств та ліцензуванням туристичної діяльності; податковим законодавством.

Ще одним із головних чинників успішного розвитку підприємств сфери туризму є впровадження інноваційних технологій. За умов жорсткої конкуренції на ринку послуг головною запорукою конкурентоспроможності, підтримки і поліпшення фінансового становища організації стає її інноваційність. При постійній зміні зовнішнього і внутрішнього середовища однією з цілей будь-якої організації є вміння приймати виклики зовнішнього середовища, вміння оперативного перебудовуватися, переходити у відповідність до нових вимог. І одним з головних чинників у цьому є своєчасне впровадження в практику нових технологій.

Досвід економічного і соціального розвитку суспільства підтверджує, що сталий розвиток підприємств сфери туризму може бути забезпечений виключно завдяки інноваційним технологіям на макро-, мезо- та мікрорівнях, оскільки вони сприяють модернізації та структурній перебудові економіки. Тому, проблеми інноваційних технологій є досить актуальними. Разом з тим, досягнення сталого розвитку на різних рівнях матиме тимчасовий ефект без його інноваційного спрямування. Таким чином, інвестування коштів у інноваційні технології сьогодні – забезпечить сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Основними причинами введення інновацій у закладах сфери обслуговування є посилення конкурентної боротьби та намагання одержати на ринку конкурентні переваги та максимізувати прибуток; зростання попиту споживачів; забезпечення престижу підприємства та швидке вирішення проблем, що можуть виникнути на підприємстві; вивчення наукових новинок та їх впровадження у виробничий процес з метою поліпшення результатів діяльності підприємства.

Треба також зазначити, що до важливих і ефективних способів цілеспрямованого підвищення якості продукції та послуг підприємств сфери туризму, їх конкурентоспроможності на світовому й національному ринках цілком ґрунтовно відносять поліпшення стандартизації та сертифікації як головного інструменту фіксації та забезпечення заданого рівня якості. Адаже саме стандарти й технічні регламенти відображають сучасні вимоги споживачів до технічного рівня та інших якісних характеристик товарів і послуг, тенденції розвитку науки і техніки.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку.

Таким чином, туризм в Україні розвивається і має великі перспективи. Він суттєво впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання і є одним із найбільш перспективних напрямків структурної перебудови економіки. Використання у повному обсязі туристичного потенціалу дасть можливість нашій країні стати однією з провідних країн світу, що позитивно вплине на її економічний та соціальний стан у цілому, стимулюватиме низку важливих галузей економіки, сприятиме зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені.

Але розвиток туристичної галузі стримують проблеми, які потребують уваги та пошуку шляхів їх вирішення: недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази, відсутність розгалуженої системи інформаційно-рекламного забезпечення діяльності галузі та туристичних представництв за кордоном, недостатньо кваліфікований персонал, невідповідність рівня якості послуг та засобів розміщення міжнародним стандартам, відсутність достатньо розвинутої інфраструктури, незадовільний стан доріг.

Для вирішення цих проблем необхідно законодавчим та виконавчим органам сприяти створенню організаційно-правових та економічних засад становлення туризму як високорентабельної галузі економіки, залучати інвестиції, упроваджувати передовий зарубіжний досвід, підвищити конкурентоспроможність українського туристичного продукту, поліпшити інформаційне та рекламне забезпечення, усувати адміністративні бар'єри.

Результати проведеного аналізу дають можливість зробити висновок, що туризм в Україні відіграє важливе соціальне та економічне значення, оскільки він є джерелом надходжень до бюджету, створює нові робочі місця, розвиває всі галузі, пов'язані з виробництвом туристичних послуг, сприяє зростанню добробуту населення, відіграє важливу роль у розвитку мирних і дружніх відносин між народами, розширенні міжнаціональних контактів. Україна має значний туристичний потенціал і всі передумови для розвитку внутрішнього, в'їзного та виїзного туризму. Але він використовується недостатньо. Проте аналіз динаміки туристичного ринку України свідчить про тенденції зростання числа туристів. Розвиток туристичної галузі стримується різноманітними проблемами, рішення яких потребує державного регулювання та підтримки виконавчих органів влади.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. World Tourism Organization UNWTO: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://media.unwto.org/ru/press-release/2012-05-08/postupleniya-ot-mezhdunarodnogo-turizma-prevysili-1-trillion-dollarov-ssha>.
2. Державне агентство України з туризму та курортів: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/>
3. Бейдик О. О. Факторний аналіз формування потоків в'їзного туризму України [Електронний ресурс] / О. О. Бейдик, Н. О. Новосад // Український географічний журнал . - 2012. - № 1. - С. 44-49. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/UGJ_2012_1_10.pdf.
4. Мальська М. Удосконалення державного регулювання розвитку туризму в Україні з урахуванням міжнародного досвіду [Електронний ресурс] / М. Мальська // Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. - 2012. - Вип. 29(2). - С. 143-151. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VLNU_Mv_2012_29\(2\)_21.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VLNU_Mv_2012_29(2)_21.pdf).
5. Смирнов І. Г. Софія Вітт-Потоцька: внесок у розвиток туризму в Україні в контексті ЄВРО-2012 [Електронний ресурс] / І. Г. Смирнов // Часопис картографії . - 2011. - Вип. 3. - С. 125-137. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ktvsh_2011_3_17.pdf.
6. Устименко Л. М. Культурно-освітній потенціал етнографічного туризму [Електронний ресурс] / Л. М. Устименко // Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Філософія, культурологія, соціологія . - 2012. - Вип. 4. - С. 90-96. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vmdu_fks_2012_4_17.pdf.
7. Гаврилюк А. Туристично-інформаційні центри як чинники державного регулювання туристичної галузі [Електронний ресурс] / А. Гаврилюк // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України . - 2009. - Вип. 1. - С. 78-86. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadu_2009_1_11.pdf.
8. Мазаракі А. Інновації як джерело стратегічних конкурентних переваг [Електронний ресурс] / А. Мазаракі, Т. Мельник // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету . - 2010. - № 2. - С. 5-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknteu_2010_2_2.pdf.
9. Ткаченко Т. Формування споживчої цінності туристичного продукту [Електронний ресурс] / Т. Ткаченко, М. Бойко // Товари і ринки . - 2012. - № 2. - С. 5-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/tovary_2012_2_3.pdf.
10. Шульгіна Л. М. Методика дослідження якості обслуговування на туристичних підприємствах України [Електронний ресурс] / Л. М. Шульгіна // Університетські наукові записки . - 2005. - № 4. - С. 375-382. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2005_4_65.pdf.
11. Павленко Л. В. Сучасний стан і проблеми розвитку туризму в Україні [Електронний ресурс] / Л. В. Павленко // Управління розвитком . - 2013. - № 15. - С. 104-107. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2013_15_48.pdf.
12. Державна служба статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Обзор рынка туристических услуг в Украине: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rb.com.ua/rus/marketing/tendency/7296>.
14. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо надання туристичних послуг: Закон України від 09.02.2012 р. № 4385-VI // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

*Рецензент д.е.н., професор УПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАТТ Полякова О.М.*